

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
HASTANESİ

AİLE PLANLAMASI EĞİTİM TALİMATI

Doküman No:	İlk Yayın Tarihi:	Revizyon Tarihi:	Revizyon No:	Toplam Sayfa Sayısı:
HEM_T_56	06.03.2013	20.12.2022	RV01	6

REVİZYON DURUMU

“Revizyon Tarihi”

20.12.2022

“Açıklama”

Hastane logosu değiştirildi.

“Revizyon No”

1

Hazırlayan	Kontrol Eden	Onaylayan
Başhemşirelik	Kalite Koordinatörü	Hastaneler Yönetim Kurulu Başkanı

AİLE PLANLAMASI EĞİTİM TALİMATI

Doküman No:	İlk Yayın Tarihi:	Revizyon Tarihi:	Revizyon No:	Toplam Sayfa Sayısı:
HEM_T_56	06.03.2013	20.12.2022	RV01	6

1. AMAÇ

Bu talimatın amacı, aile planlaması eğitiminde ve uygulamasında standart bir yöntem belirlemektir.

2. KAPSAM

Bu talimat aile planlaması eğitimine yönelik tüm faaliyetleri kapsar.

3. KISALTMALAR:-

4. TANIMLAR:-

5. SORUMLULAR

Bu talimatın uygulamasından hekim ve hemşire/ebe sorumludur.

6. FAALİYET AKIŞI

6.1. Kadının Aile Planlaması Yöntemleri Hakkındaki Öyküsü Alınır

- Kadının yaşı, geçmiş tıbbi/cerrahi hikâyesi ve yaptığı işi,
- Menstrual ve gebelik hikâyesi,
- Daha önce kullandığı aile planlaması yöntemleri, kontraseptif bilgisi ve aile planlaması hedefleri,
- Aile planlaması yöntemleriyle ilgili düşünceleri,
- Genital bir enfeksiyonu olup olmadığı,
- Sistemik herhangi bir hastalığının olup olmadığı, (ailede ve kendisinde diyabet, kanama problemi, kalp hastalığı, yüksek tansiyon, migren ya da nöbet, böbrek ve karaciğer hastalığı, varis, geçirilmiş derin ven trombozu, anemi, tüberküloz, felç, kanser ya da mental problemler olup olmadığı araştırılır) ve sigara alışkanlığı öğrenilir.

6.2. Gebeliği Önleme Yöntemlerinin Etki Mekanizmaları, Olumlu ve Olumsuz Yönleri Konusunda Bilgi Verilir

6.2.1. Rahim İçi Araç (RİA) Konusunda Aşağıdakiler Anlatılır

- RİA 'nın rahim içine yerleştirilen bakır veya hormon içerikli küçük, plastik bir araç olduğu,
- Spermin üst genital yollara ulaşmasını engelleyerek gebelikten koruduğu,
- Gebelikten etkili olarak koruduğu
- Uygulanan rahim içi araç tipine göre koruma süresinin uzunluğunun değiştiği
- Çıkartıldığında hemen gebe kalılabildiği,
- Cinsel ilişkiyi etkilemediği,
- Hiçbir ilaçla etkileşiminin olmadığı,
- Uygulamayı takip eden ilk aylarda kasık ağrısı, lekelenme ve adet miktarında artma/azalma veya adet süresinde uzama olabileceği,
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı korumadığı,
- Emziren annelerin, uzun süre korunmak isteyenlerin, ileri yaşta olup sterilizasyon istemeyenlerin, diğer yöntemleri kullanmakta zorluk çeken kadınların tercih edebileceği

Uygulanılmaması gereken durumlar:

- Bir yıldan kısa sürede yeniden çocuk isteyenler
- Adetleri aşırı ağrılı ve adet kanaması çok fazla olanlar

AİLE PLANLAMASI EĞİTİM TALİMATI

Doküman No:	İlk Yayın Tarihi:	Revizyon Tarihi:	Revizyon No:	Toplam Sayfa Sayısı:
HEM_T_56	06.03.2013	20.12.2022	RV01	6

- Alerji durumlarında
- Rahimde veya diğer üreme organlarında enfeksiyon veya yapı bozukluğu ya da kanser olanlar
- Birden fazla cinsel partneri olanlar için uygun olmadığı anlatılır.
- Takıldıktan sonra kontroller ve uyulması gereken kurallar hakkında bilgi verilir.

6.2.2. Gebeliği Önleyici Haplar (Kombine Oral Kontraseptifler K.O.K.) Konusunda Aşağıdakiler Anlatılır

- Kadınlik hormonları (östrojen ve progesteron) içerdiği, her gün düzenli olarak alındığında gebelikten koruduğu,
- Kadının yumurtalıklarından yumurta hücresinin gelişip atılmasını engelleyip, rahim ağzındaki salgıyı koyulaştırarak, spermin rahim içine geçmesini önleyerek koruduğu,
- Doğru kullanıldığında % 99 etkinliğinin olduğu,
- Bırakıldığında tekrar gebe kalınabildiği,
- Cinsel ilişkiyi kesintiye uğratmadığı,
- Rahim ve yumurtalık kanserlerine karşı koruyucu olduğu,
- Adet ağrısını azalttığı, adetleri düzenli hale getirdiği,
- Geçici olarak ilk üç ayda bulantı, kilo artışı, baş ağrısı, adet kanaması miktarında azalma, ara kanamalar ve lekelenmeler görülebileceği,
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı koruyucu olmadığı,
- Her gün düzenli kullanabilecek olanların, adet kanaması fazla miktarda veya aşırı ağrılı olanların ileride yeniden çocuk isteyen kadınların kullanabileceği,
- Karın ya da göğüs ağrısı, solunum zorluğu, şiddetli baş ağrısı, görme problemleri, bacakta ağrı ya da şişme olduğunda doktora başvurulması gerektiği,

Kullanılmaması gereken durumlar

- 35 yaşından büyük ve sigara içen kadınlar
- Meme kanser öyküsü ya da şüphesi olanlar
- Nedeni bilinmeyen vajinal kanama,
- Damar sertliği, damar tıkanıklığı, yüksek tansiyon, karaciğer hastalığı, şeker hastalığı, safra kesesi hastalığı olanlar
- Emziren anneler
- Varis, Derin ven trombozu öyküsü olanlar

6.2.3. Gebeliği Önleyici Bir Aylık İğneler Hakkında Aşağıdakiler Anlatılır

- Düzenli olarak ayda bir kez iğne şeklinde uygulandığı ve kadınlik hormonları (östrojen, progesteron) içerdiği,
- Kadının yumurtlamasını engelleyip, rahim ağzındaki salgıyı koyulaştırıp spermlerin rahim içine geçmesini engelleyerek koruduğu,
- Doğru uygulandığında % 99 koruyucu olduğu,
- Cinsel ilişkiyi kesintiye uğratmadığı,
- İlk aylarda ara kanama yapabileceği,
- Baş ağrısı, baş dönmesi, göğüslerde hassasiyet ve kilo artışına neden olabileceği,
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korumadığı,
- Her ay iğne yaptırmak gerektiği,
- Ayda bir düzenli olarak iğne yaptırabilecek ve adet düzensizliği olmasından rahatsızlık duymayacak olanların kullanabileceği,

AİLE PLANLAMASI EĞİTİM TALİMATI

Doküman No:	İlk Yayın Tarihi:	Revizyon Tarihi:	Revizyon No:	Toplam Sayfa Sayısı:
HEM_T_56	06.03.2013	20.12.2022	RV01	6

- Nedeni bilinmeyen vajinal kanaması olanlar, 40 ve daha yukarı yaşta olup sigara içenler, meme kanseri öyküsü veya şüphesi olanlar, damar sertliği-tıkanıklığı veya yüksek tansiyonu olanlar, karaciğer hastalığı olanlar, şeker hastalığı olanlar, safra kesesi hastalığı olanlar ve emziren annelerin kullanamayacağı anlatılır.

6.2.4. Gebeliği Önleyici Üç Aylık İğneler Hakkında Aşağıdakiler Anlatılır

- Düzenli olarak üç ayda bir kez iğne şeklinde uygulandığı ve progesteron içerdiği
- Kadının yumurtlamasını engelleyip, rahim ağzındaki salgıyı koyulaştırıp spermelerin rahim içine geçmesini engelleyerek koruduğu,
- Doğru ve düzenli uygulandığında %99,9 etkili olduğu,
- Östrojen kullanamayan kadınların da kullanabileceği,
- Cinsel ilişkiyi kesintiye uğratmadığı,
- Adet kanamalarında artma, azalma, lekelenme ve kesilme yapabileceği,
- Kilo artışı olabileceği,
- Bırakıldığında hemen gebe kalınamayacağı,
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korumadığı,
- En az iki yıl gebe kalmak istemeyenlerde, 35 yaş ve üzerinde, sigara içenlerde, emziren annelerde, tüberküloz ve epilepsi hastalığı olanların kullanabileceği,

Kullanılamayacak durumlar

- Meme kanseri öyküsü veya şüphesi olanlar
- Nedeni bilinmeyen vajinal kanama
- Karaciğer hastalığı, kalp krizi ve felç geçirmiş, damar tıkanıklığına bağlı kalp hastalığı ve yüksek tansiyonu olanlar
- 20 yıldan uzun süredir göz, böbrek veya sinir sistemi hasarıyla birlikte şeker hastalığı olan kadınlar

6.2.5. Gebeliği Önleyici Mini Haplar Hakkında Aşağıdakiler Anlatılır

- Progesteron içeren haplar olduğu, her gün düzenli olarak aynı saatte alındığında gebelikten koruduğu,
- Kadının yumurtalıklarından yumurta hücresinin gelişip atılmasını engelleyip rahim ağzındaki salgıyı koyulaştırarak spermin rahmin içine geçmesini önlediği ve bu şekilde gebelikten koruduğu,
- Doğru kullanıldığında %99 etkili olduğu,
- Emziren annelerin kullanabileceği,
- Cinsel ilişkiyi kesintiye uğratmadığı,
- Rahim ve yumurtalık kanserlerine karşı koruyucu olduğu,
- Geçici olarak ilk aylarda düzensiz adet görme, adet görmeme ve lekelenme olabileceği,
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı koruyucu olmadığı,
- Mini hapların her gün aynı saatte alınmasının çok önemli olduğu 3 saatlik bir gecikmede bile mutlaka ek yöntem kullanması gerektiği,
- Mini hapların östrojeni tolere edemeyen özellikle ileri yaştakilerde, emziren annelerde, sigara içen kadınlarda, 16 yaşından büyük kadınlarda, tüberküloz ve epilepsi hastalığı olan kadınlarda kullanılabileceği,
- Tanı konmamış vajinal kanaması olanlar, geçirilmiş over kisti, ektopik gebelik, meme kanseri öyküsü, aktif karaciğer hastalığı olanlarda kullanılmaması gerektiği anlatılır.

AİLE PLANLAMASI EĞİTİM TALİMATI

Doküman No:	İlk Yayın Tarihi:	Revizyon Tarihi:	Revizyon No:	Toplam Sayfa Sayısı:
HEM_T_56	06.03.2013	20.12.2022	RV01	6

6.2.6. Gebeliği Önleyici Deri Altı Kapsül Hakkında Aşağıdakiler Anlatılır

- Progesteron içeren ince ve yumuşak kapsüllerin, basit bir cerrahi insizyonla kolun üst iç bölgesine, deri altına yerleştirildiği,
- Kadının yumurtalıklarından yumurta hücresinin gelişip atılmasını engelleyip, rahim ağzındaki salgıyı koyulaştırarak sperm hücrelerinin rahim içine geçmesini önlediği,
- %99.9 etkili olduğu,
- Cinsel ilişkiyi kesintiye uğratmadığı,
- Uygulanan tipine göre korunma yılının olduğu,
- Lekelenme tarzı ara kanamaların olabileceği, adet miktarında azalma ve adet görmemenin gelişebileceği,
- Baş ağrısı, baş dönmesi yapabileceği,
- Kilo artışı yapacağı,
- Ciltte sivilce ve saç dökülmesine neden olabileceği,
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korumadığı,
- Uzun ya da sürekli koruma isteyenlerde, istediği sayıda çocuğa sahip olup sterilizasyon istemeyenlerde, östrojen içeren aile planlaması yöntemlerini kullanamayanlarda, emziren annelerde, tüberküloz ve epilepsi hastası olanlarda ve sigara içenlerde de kullanılabileceği anlatılır.
- Meme kanseri öyküsü veya şüphesi, nedeni belirlenemeyen vajinal kanaması, karaciğer hastalığı olan kadınların kullanamayacağı anlatılır.

6.2.7. Gebeliği Önleyici Kondom (Prezervatif) Hakkında Aşağıdakiler Anlatılır

- Erkekler tarafından kullanılan çok ince ve esnek kauçuktan yapılmış bir kılıf olduğu,
- Cinsel ilişki sırasında meni içerisindeki spermilerin kadının vajenine dökülmesini engelleyerek gebelikten koruduğu,
- Doğru kullanıldığında %97 etkili olduğu,
- Eşleri cinsel ilişki ile bulaşan hastalıklardan (AIDS, frengi, bel soğukluğu vb.) koruduğu,
- Erkeklerin aile planlamasına katılımını sağladığı,
- Sağlığa hiçbir zararı olmadığı ve her yaştaki erkeğin kullanabileceği,
- Cinsel ilişkiyi kesintiye uğratabileceği,
- Bazı erkeklerde ereksiyonu güçleştirebileceği,
- Her cinsel ilişkide yeni bir kondomun kullanılması gerektiği,
- Korunmak isteyen her yaştaki erkeğin, cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunmak isteyenlerin, başka yöntemi kullanamayanların, seyrek cinsel ilişkide bulunanların kullanabileceği,
- Kauçuk (Latex) alerjisi olan çiftlerin kullanamayacağı anlatılır.

6.2.8. Kadında Tüplerin Bağlanması (Tüp ligasyonu) Hakkında Aşağıdakiler Anlatılır

- Kadında yumurtayı taşıyan tüplerin ameliyatla bağlanması işlemi olduğu ve uygulandıktan sonra yardımcı üreme teknikleri olmaksızın gebe kalınamadığı,
- Tüplerin bağlanmasının, kadının cinsel isteğinde, adet düzeninde vücut yapısında herhangi bir değişiklik meydana getirmedeği,
- Tüpler kapatılınca yumurta hücresi ile sperm hücresi birleşemediğinden gebelikten koruduğu,
- Yaklaşık %99,9 etkili olduğu,
- Kolay bir ameliyatla kadının ömür boyu gebelikten kesin bir şekilde korunduğu,
- Cinsel ilişkiyi kesintiye uğratmadığı,
- Kalıcı olduğu geri dönüşünün çok pahalı ve zor olduğu,

AİLE PLANLAMASI EĞİTİM TALİMATI

Doküman No:	İlk Yayın Tarihi:	Revizyon Tarihi:	Revizyon No:	Toplam Sayfa Sayısı:
HEM_T_56	06.03.2013	20.12.2022	RV01	6

- Cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı koruyucu olmadığı,
- Bu işlemi yaptırmaya bilinçli ve gönüllü olarak karar veren çiftlerde, kesinlikle bir daha çocuk sahibi olmak istemeyenlerde, çocuk sahibi olması sakıncalı olanlarda uygun olduğu anlatılır.
- İsteddiği sayıda çocuğu olmayanlarda, kendisi ya da eşi ileride çocuk isteyebilecek olanlarda, kararından emin olmayanlarda ve baskı altında karar vermiş olanlarda uygun olmadığı anlatılır.

6.2.9. Gebelikten Korunma Yöntemi Olarak Erkekte Sperm Kanallarının Bağlanması (Vazektomi) Tercih Edenlere Aşağıdakiler Anlatılır

- Erkek üreme kanallarının ameliyatla bağlanması işlemi olduğu
- Sperm kanallarının bağlanmasının, erkeğin görünümünde, cinsel arzu ve yeterliliğinde, cinsel doyumunda, ereksiyon ve boşalmasında hiçbir değişiklik yapmadığı,
- Kanallar bağlanıp kesildiği için, sperm hücrelerinin cinsel ilişki sırasında boşalan sıvıya (meni) geçemeyeceği
- Yaklaşık %100 etkili olduğu, gebe bırakma olasılığının yok denecek kadar az olduğu,
- Kolay bir ameliyat olduğu ve cinsel ilişkiyi kesintiye uğratmadığı
- Bu işlemin üroloji bölümü tarafından yapıldığı,
- Kalıcı olduğu geri dönüşünün çok zor ve pahalı olduğu,
- Koruyuculuğunun hemen başlamadığı, 15 boşalmadan sonra etkin olduğu,
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korumadığı,
- Bu işlemi yaptırmaya gönüllü ve bilinçli olarak karar veren çiftlerde, kesinlikle bir daha çocuk sahibi olmak istemeyenlerde, çocuk sahibi olması sakıncalı olanlarda uygun olduğu,
- İsteddiği kadar çocuk sahibi olmayanlarda, kendisi ya da eşi ileride başka çocuk isteyebilecek olanlarda, kararından emin olmayanlarda, baskı altında karar vermiş olanlarda uygun olmadığı anlatılır.

6.3. Verilen eğitim Hasta ve Yakınlarının Eğitim Kayıt Formu' na kayıt edilir.

7. İLGİLİ DOKÜMANLAR

7.1. Hasta ve Yakınlarının Eğitim Kayıt Formu